

Mayové a Amazonie

Obsah

Úvod	4
Francisco de Orellana a Gaspar de Carvajal (1542)	6
Keramické střepy	12
Plukovník Percy Fawcett (1925)	13
Archeolog Michael Heckenberger (1993)	15
Revoluční objev (1993)	17
Ztracená civilizace	19
Kácení pralesů	22
Ztracení Mayové	24
Další zastávka	27
Závěr: Mayský kalendář	30

Úvod

Největší tropický deštný prales na naší planetě. Amazonie. Až do 20. století zůstala tato oblast na pohled panensky nedotčená člověkem. Pojd'me dnes trochu poodhalit clonu tajemství. Pojd'me odkrýt tak trochu neznámý příběh. Příběh, ve kterém se místo neproniknutelné džungle kdysi rozprostírala pole obdělávaná početnou a organizovanou civilizací. Z nových objevů vyplývá, že pověsti o ztracených městech, jako třeba o bájném městu Z, Eldorádu, se zakládají na pravdě. Je to tak trochu pokračování mého pořadu hledání Atlantidy, ve kterém jsem také zabloudil do Jižní Ameriky. Tady jsem pátral po dávných civilizacích. To mě poněkud zaujalo, a proto jsem se rozhodl se vydat po stopě ještě dál. Navíc jsem se rozhodl si tak trochu oddechnout a odpočinout od intenzivního pátrání a bádání v mém standardním ranku a zpestřit mé programy špetkou koření něčeho nového z jiného oboru. Ne že bych tohle téma považoval za méně zajímavé, to rozhodně ne.

Objevování nových zapomenutých civilizací a měst je rozhodně něco fascinujícího. Ovšem příběh, jak k tomu došlo, je velmi zásadní. Dokladuje totiž apriori západní nedůvěru ke zkazkům z minulosti o tom, že Amazonie byla ve skutečnosti lidnatá země. Jak uvidíme, tato poselství a střípky archivních zápisů nakonec pomohly k nalezení nových civilizací a měst. Amazonie je synonymem pro tropický deštný prales. Zelené plíce planety, druhově nejbohatší ekosystém, nevyčerpatelná zásobárna neobjevených léků, školní příklad křehké vyváženosti. Zjištění o její dávné pravděpodobné husté osídlenosti se tak současným vědcům i ekologům vlastně příliš nehodí...

Dnes pět a půl miliónu čtverečních kilometrů bohaté vegetace pokrývá nížinu v povodí Amazonky, už několik set tisíc let. A přinejmenším od konce poslední doby ledové se oblast prakticky nezměnila. Až do přelomu tisíciletí, kdy desetina až pětina rozlohy pralesa padla pod sekerami dřevorubců. Člověk se tam objevil relativně nedávno, 10000 let před naším letopočtem, a největšího rozmachu dosáhla původní populace v polovině prvního tisíciletí našeho letopočtu. Počátkem 16. století, kdy do Amazonie začali pronikat bílí dobyvatelé, tu žilo kolem pěti miliónů indiánů. Dnes jich zbývá několik set tisíc. V posledních letech se ale objevují důkazy o tom, že Amazonie vždycky nevypadala jako neprostupný prales umožňující jen velmi řídké

zaldnění na vývojově primitivní úrovni. Jsou tu zbytky rozsáhlých ceremoniálních prostor a dost možná tu žily početné populace organizované do městských států.

Francisco de Orellana a Gaspar de Carvajal (1542)

V roce 1542 se španělský dobyvatel Francisco De Orellana vydal na objevitelskou výpravu do Amazonie, aby našel jednu ztracenou civilizaci a její bájně zlaté město. Zvěsti o tomto pohádkovém městě se šířily od začátku 16. století, kdy sem Španělé přijeli. Ale členové výpravy netušili, kde jej mají hledat. Pátrání nakonec vyústilo v tragédii. Už po 8 měsících byla polovina původních členů výpravy mrtvá. Zbytek hladověl a podléhal různým nemocem. Kapitán Orellana se nabídl, že se s předsunutou skupinou pokusí najít potravu po řece. Asi 60 konkvistadorů a hrstka otroků nasedli do jediné loď. Zbytek zůstal uvíznutý a ztracený v džungli. Potravu se jim podařilo najít až o téměř 1000 km dál po proudu řeky. Pluli tam 14 dnů. Zesláblí a utmácení muži odmítali veslovat zpět proti proudu, aby dovezli jídlo zbytku výpravy. Orellana tedy učinil historické rozhodnutí. Poplují dál po proudu řeky, až k jejímu ústí do Atlantiku. Španělský kapitán Orellana nemohl tušit, že je od Atlantiku dělilo ještě 5000 km, a že jim to zabere 8 měsíců plných strádání a útrap. Ale na této neplánované cestě učinil Orellana, podle svého tvrzení, jeden z největších objevů v dějinách. Že totiž Amazonii obývala vyspělá civilizace žijící ve velkých městech obehnaných zdí, která obhospodařuje džungli jako zemědělský statek.

Dnešní Amazonie ze vzduchu sotva připomíná zemědělskou usedlost. Toto rozlehlé zátopové území porostlé hustou džunglí má rozlohu kontinentálních Spojených Států. Jeho říční soustava představuje jednu pětinu sladkovodních zásob na světě a žije v ní více než třetina všech známých živočišných druhů. Nenese ale žádné patrné známky někdejšího lidského osídlení. Až donedávna převládal vědecký názor, že záplavy jsou tak ničivé a půda tak neúrodná, že se tady větší populace neměla šanci uživit. Ale v dnešní době vědci pronikají do džungle hlouběji než kdy předtím, a odhalují důkazy, které znamenají zásadní zvrat v našem dosavadním nahlížení na dějiny Amazonie. Díky řadě nebyvalých objevů se postupně přichází na to, jak vyspělí jihoameričtí indiáni byli. Byli to zástupci civilizace s dlouhými a bouřlivými dějinami.

Jedna ze základních otázek amazonské archeologie zní: Může v prostředí tropického rovníku žít a přežít větší množství lidí? Vědci na tuto otázku hledali dlouho odpověď. Několik vodítek k této záhadě skýtá Orellanova výprava a to, co na ní podle svého tvrzení viděl. Podrobnosti celého neuvěřitelného příběhu by nám zůstaly navždycky utajené, nebýt písemného svědectví jednoho dominikánského kněze, který byl členem Arellanovy výpravy. Páter Gaspar de Carvajal si během plavby po Amazonce vedl deník:

„Na nový rok léta páně 1542 zaslechli mí druhové indiánské bubny. Kapitán Orellana nařídil, aby se muži chopili mušket a kuší.“

Během plavby po proudu řeky se výprava stávala terčem častých indiánských útoků:

„Míjeli jsme řadu osad, u kterých stáli indiáni a číhali na nás připraveni k boji.“

Páter Gaspar de Carvajal tvrdil, že v několika bitvách museli čelit tisícovým armádám:

„Indiánů se vyrojilo víc než 5000. Silných, ozbrojených a bojovně naladěných. Všude tam, kde jich byly velké počty, utvořili zeď, a my je kosili palnými zbraněmi.»

Páter Gaspar de Carvajal uvádí, že s pomocí pouhých tří pušek a pěti kuší odrazili konkvistadoři bezpočet útoků. Zatímco srážky s indiány vědce vůbec nepřekvapovaly, velké počty kmenových armád jim přesto připadaly nevěrohodné. Kromě popisů bitev obsahuje deník kněze podrobné pasáže o lidech a zvycích početné domorodé civilizace:

„Podnebí je zde mírné a krajina tuze úrodná. Jsou to lidé s vysoce vyspělými mravy a obyčejí.“

Kněz také uvádí, že ve vnitrozemí zahlédli stopy ještě větší civilizace:

„Viděli jsme široké silnice vedoucí do vnitrozemí a ve vzdálenosti asi 5 km velká města zářící bělobou.“

Na toto tvrzení se názory vědců různí. Mnozí usuzovali, že deník byl vykonstruovaný. Napsaný pouze s cílem zachránit život kapitánu Orellanovi. Když se kapitán Francisco de Orellana za dva roky vrátil do Španělska, dozvěděl se, že několik členů původní výpravy přežilo. Kapitán Francisco de

Orellana byl obžalovaný ze vzpoury. Deník pátera Gaspara de Cavajala byl zavržen jako propaganda a dlouhých 300 let zůstal nevydaný.

Úrodná půda terrapreta

Když se deník konečně dostal na veřejnost, převládal už názor, že amazonská džungle je neobyvatelná a mohou v ní žít jen malé kočovné kmeny. Věda zcela přehlížela páterovy historiky o velkých populacích. Někteří lidé se ale domnívají, že Carvajalův deník by se měl znovu důkladně prostudovat, že existují důkazy, které potvrzují řadu páterových tvrzení.

Jeden vědecký výzkum se proto v bádání zaměřil na oblast kolem města Manaus, metropole rozlehlého státu Amazonas. Všude kolem jsou totiž rozesté zbytky prastaré kultury. Když se rozhlédneme po jednom takovém nalezišti, všude kolem uvidíme úlomky kameniny. Pro archeology jsou úlomky keramiky jasným znamením lidského osídlení. Keramika badatelům poskytuje důležitá vodítka k rozluštění záhady, kdo tady žil a kdy. Tato oblast už byla osídlená s přestávkami už více než 500 let před naším letopočtem. Od doby předkřesťanské až po příchod Evropanů na začátku 16. století. Můžeme odhadnout, že v roce 1542, kdy kolem plul Francisco de Orellana, žilo v této osadě Manaus na 1000 lidí.

Tato starobylá osada je jen jednou z více než sta, které vědci postupně v této oblasti objevili. Pokud jsou důkazy, které vědci sesbírali, přesné, potvrzují Calejarovo tvrzení, že tu viděl velká lidská osídlení. Ale vědci do té doby zastávali názor, že džungle nedokáže uživit velkou populaci. Že jednoduše neskýtá dostatek potravin. Dnes se v oblasti vyskytují málo početné indiánské kmeny, které tady žijí. Například v jednom kmeni žije 24 lidí včetně 9 dětí. Obdělávání půdy je náročné, protože amazonská půda je silně kyselá. Jedinou plodinou, kterou se daří vypěstovat, je maniok. Základní potravina Amazonie, která je ale chudá na řadu základních živin. Pro doplnění stravy, musejí proto lidé lovit. Ryby chytají tradiční metodou - luky a šípy. V lese loví menší zvěř, například pásovce. Takové lovení je velmi pracnou metodou, jak uživit byť jen hrstku lidí. Vědci tradičně argumentují právě touto nedostatečnou výrobou potravin jako důvodem, proč nemohly v Amazonii přežít větší populace.

Ale někteří archeologové jsou jiného názoru. Z jejich důkazů vyplývá, že tady po tisíciletí žila velká lidská sídla. Počátky o lidském osídlení střední Amazonie sahají do doby asi 7000 let před našim letopočtem. Hustě osídlená oblast byla zejména asi 500 let před našim letopočtem, až do příchodu Evropanů. Tyto důkazy se shodují s tvrzením kapitána Francisca de Orellana a pátera Gaspara de Carvajala, co v oblasti viděli a zažili v roce 1542:

„Spatřili jsme velká sídla s mnoha obyvateli. Pluli jsme kolem rozlehlé, rušné osady, která se táhla v délce 8 km.“

Tak rozlehlé osady musely k obživě vyprodukovat velké množství potravin, což vědci minulého století pokládali, vzhledem ke kyselosti půdy, za nemožné. Gaspar de Carvajal uváděl, že během plavby dlouhé 5000 km posádka lodi často hladověla. Ale na mnoha úsecích kněz podrobně líčil, jak si pochutnávali na opulentních hostinách:

„Kapitán Orellana svolal všechny náčelníky. Druhý den přišli s nákladem jídla.“

Když se indiáni nechtěli o jídlo podělit dobrovolně, konkvistadoři se nerozpakovali sáhnout k násilí:

„Konkvistadoři bojovali tak urputně, až indiány zahnali na útěk. Osada nám byla vydaná na pospas se vším jídlem, které jsme našli.“

Vyhladovělí Španělé byli kvůli jídlu schopní zabíjet. Tím ale zvyšovali napětí v každé další osadě, kolem které pomalu pluli po proudu. Většina zkostnatělých vědců byla přesvědčená, že Carvajalovo líčení hojnosti potravin bylo pouhou smyšlenkou. V červené kyselé půdě Amazonie nelze vypěstovat většinu běžných plodin. Ale nové objevy naznačují, že domorodí indiáni se s tím uměli vypořádat. Vyráběli si vlastní půdu. Zní to bizarně? Půda v lokalitě Manaus je mnohem lepší než ve většině amazonských oblastí. Její kvalita má prosté vysvětlení. Byla kdysi uměle vyrobená lidskou rukou. Pod bohatou úrodou leží asi dvoumetrová vrstva černé úrodné půdy, která pokrývá celé jedno naleziště.

Půda zvaná terrapreta je jedinečným jevem. Neúrodná amazonská půda je smíchaná s tunami kameninových střepů, rybích kostí a dřevěného uhlí. Většina vědců se domnívá, že mohla vzniknout jen uměle. Z rozboru půdy radiokarbonovou metodou vyplývá, že půda vznikla asi kolem 10. století našeho letopočtu. Vědce zpočátku zaráželo množství dřevěného uhlí v Terra-

preta. Dřevěného uhlí je v půdě opravdu hodně. A právě uhlí hrálo významnou roli v zadržování živin v půdě a jejich uvolňování každý druhý rok v závislosti na období sucha a dešťů. Zemědělci na celém světě využívají už po staletí metodu mísení a vypalování půdy k obnově půdních živin. Zdá se, že obyvatelé Amazonie znali jinou metodu. Částečné vypalování, kterým nevznikal popel, ale dřevěné uhlí. Terrapreta se řadí mezi nejurodnější a nejstabilnější půdy na světě. I po tisíci letech tropických dešťů a žhnoucího slunce se v černé půdě daří ovocným stromům, které rodí až třikrát za rok.

K antropogenním modifikacím pralesa na západě Amazonie dochází nejméně šest tisíc let. Výsledky analýz na přítomnost mikroskopických částic popela a stop po pěstování kukuřice a tykví nasvědčují tomu, že dávní obyvatelé praktikovali specifickou verzi dvoupolního zemědělství - v pravidelných cyklech nechávali vykloučenou půdu zarůst cíleně vybíranými druhy bambusu a na konci jeho životního cyklu, asi 28 let, porost vypálili. Tím půdu obohacovali o živiny. Vědci se pokoušejí proniknout do tajemství této umělé půdy od chvíle, co ji objevili. Ale nikomu, ani současným indiánům, se dosud nepodařilo přijít na recept výroby terrapreta. Pozoruhodné je, že to nikdo neumí ani přibližně napodobit. Je to stále otevřená otázka. Ví se ale, že jde o velmi stálou půdu. I po tisíci letech zachovává živiny. Půda je nejen velice úrodná, ale má také konzervační účinky. Domorodci do ní pohřbívali zemřelé. Vysoká vlhkost v džungli způsobuje obvykle rychlý rozklad organických látek. Jeden archeolog ale objevil v černé hlíně 25 zachovalých lidských ostatků. Pocházejí zhruba z 10. století našeho letopočtu. Tato půda má téměř neutrální pH, což je u terrapreta a u tmavých půdních druhů běžné. Přispívá to k stálejšímu a nekyselému prostředí pro uchování takovýchto ostatků.

Celá debata o amazonské archeologii se točí kolem toho, jak mohlo toto prostředí uživit lidskou populaci. Bližším prozkoumáním 25 odkrytých pohřebišť se zjistilo, že šlo o lidi urostlé a dobře živěné. Byli zdraví, těla nenesla známky nemocí nebo úrazu. V dobrém stavu měli i chrup. Všechny důkazy tedy svědčí o tom, že pokud jde o kvalitu života a zdraví, byli na tom tyto lidé velmi dobře. Ve druhém díle mého pořadu Hledání Atlantidy jsem podrobně rozebíral další civilizaci v dnešní Bolívii, velkou říši Tiwanaco. Ta žila v Andách na náhorní plošině Altiplano 3800 metrů nad mořem. Tady je dnes poměrně neúrodná zemědělská půda, ale v dobách Tiwanaco tady

rolníci měli zvláštní systém vyvýšených polí, na kterých byla země desetkrát úrodnější než dnes. To také znamenalo desetkrát vyšší výnosy.

Jejich metoda byla jednoduchá, zato geniální. Vyvýšená obdělávaná plocha měla po obou stranách kanály. Voda z těch kanálů nejen že rostliny zavlažovala, ale také je uchovávala v teple. Nadzemní část rostlin i kořeny. Ochrana před mrazem je v tomto chladném a suchém prostředí 3800 metrů nad mořem životně důležitá. Úroda byla pěstovaná na vyvýšených polích obklopených vodou. Sluneční světlo během dne vodu ohřálo. Voda chránila rostliny před vyschnutím a živiny, které obsahovala, obohacovaly půdu. V noci, kdy teplota prudce poklesla, ohřátá voda chránila úrodu před zmrznutím. Díky této metodě starověcí rolníci získávali ohromnou úrodu. Rozsáhlá obdělávaná plocha poskytovala obrovský nadbytek potravin, který se stal základem velké expanze říše Tiwanaco. Dávni indiáni byli geniální zemědělci. Neměli žádnou moderní technologii, a přesto si dokázali vyrobit půdu terrapreta a zavodnit půdu skoro ve čtyřech tisících metrech nad mořem tak, že půda rodila desetkrát více.

Keramické střepy

Dosud byly nalezené tuny částí keramických střepů. Našlo se ale také několik zcela zachovalých nádob. Jiné byly znovu zrestaurované do své původní krásy. Už na první pohled je zřejmé, že jde o velmi vyspělé hrnčířské umění a řemeslnou práci. Můžeme s jistotou tvrdit, že ten, kdo tyto nádoby vyrobil, vložil do práce spoustu času a energie. Několik předmětů nalezených poblíž delty Amazonky představuje doslova mistrovská díla. Páter Gaspar de Carvajal popisoval, že v roce 1542 zahlédl krásné keramické nádoby:

„Bylo tam hodně překrásných, velkých nádob a amfor, jaké se hned tak nevidí. Ani porcelán z Malagy se jim nevyrovná.“

Plukovník PercyFawcett (1925)

Ale co máme soudit o páterově tvrzení o ještě větších civilizacích ve vnitrozemí? Nedozírné prostory Amazonie zůstávaly až donedávna neprozkoumané. Zvěsti o ztracených městech hluboko v džungli přetrvávaly až do 20. století. V roce 1925 vedl britský průzkumník, plukovník PercyFawcett výpravu do neprobádané oblasti brazilské Amazonie. Chtěl nalézt ztracené město, které označoval písmenem Z. Představoval si je jako Atlantidu, bájně kamenné město poničené zemětřesením:

„Je jisté, že hluboko v džungli existují úžasné trosky pradávného města, staršího než egyptské pyramidy.“

Jen 14 let předtím bylo vysoko v Andách nad Amazonií objevené bájně ztracené město Machu Picchu. Pověsti o ztracených městech hluboko v džungli, jaká popisoval například Orellana, přitahovala PercyhoFawcetta. Britský plukovník byl neochvějně přesvědčený o tom, že město Z je ukryté v neprobádaných končinách jižní Amazonie. V oblasti Mato Grosso. PercyFawcett se zaměřil na oblast za mysem řeky Xingu. Aby se jich domorodci nebáli, cestoval plukovník jen s malou družinou, ve které byl i jeho syn Jack a Jackův kamarád RaleighRimell. Z archivního záznamu:

„K Jackově velké radosti jsme tu narazili na první skupinu indiánů. Nahých divochů z kmene Xingu. Zpočátku neobjevili nic, co by svědčilo o nějaké civilizaci ve vnitrozemí, kterou zahlédl kapitán Orellana. Ale jak výprava pronikala stále hlouběji do džungle, PercyFawcett potkával kmeny, které ho ohromovaly. Zaujaly ho zejména jejich pověsti. Další stopy, které by ho mohly zavést k městu Z.“

Opět ze záznamů:

„Celá oblast je prostoupená nesmírně zajímavými indiánskými tradicemi, které naznačují dřívější přítomnost kdysi vyspělé civilizace.“

Šlo o tutéž vyspělou civilizaci, o které v roce 1542 referoval kapitán Orellana? Kuikuruové byli údajně jedním z posledních kmenů, které viděly plukovníka Fawcetta živého. Je to největší kmen etnické skupiny Xingú. V Brazílii existuje park, který je posledním útočištěm indiánů. Tato chráněná oblast má rozlohu 26 kilometrů čtverečních, a žije v ní asi 4000 indiánů

ze 14 kmenů. Život daleko od Amazonky a evropského vlivu. Právě tento život lidem umožnil udržet své území a zachovat tradice dávných předků. Náčelník vesnice Afukaka vysvětluje, co jeho kmen ví o vysokém britském plukovníkovi PercymFawcettovi:

„Vypráví se o něm tohle: Kdysi se v této oblasti pohybovala skupina bělochů. Bylo jich 5 nebo 6. Vedl je nějaký plukovník. Když se běloši objevili, všichni uprchli do džungle. Ale plukovník mluvil laskavě, a nesl dary na rozdíl od bělochů před ním, kteří sem přišli zabíjet. Plukovník přišel v míru a předal dary lidem kmene Kalapalo.“

Archeolog Michael Heckenberger (1993)

Přímé vazby na minulost kmene Kuikurů přivedly do oblasti i archeologa, profesora Michaela Heckenbergera z floridské univerzity. Právě on a mnozí další sledovali návaznosti mezi prehistorickou nebo předkolumbovskou minulostí a současnými společenstvími indiánů. Archeolog Michael Heckenberger sem poprvé přijel v roce 1993 a od té doby pozoruje kmen Kuikurů a zkoumá jejich minulost. Lidská osídlení v Amazonii, které spatřili Francisco de Orellana a Gaspar de Carvajal, se v jistých ohledech podobají současným osadám domorodců. Byly soustředěné kolem velkých ústředních náměstí. Veřejný rituál tvořil významný organizační prvek v jejich politické struktuře. V typické osadě kmene Xingú obklopují domy ústřední náměstí v dokonalém kruhu o průměru 150 metrů. Kruh je orientovaný východozápadním směrem podle letního slunovratu. Do tohoto nepravidelného kruhu ústí cesty z jednotlivých čtvrtí města. Každá se rozkládá na 20 až 60 hektarech. Celá aglomerace zabírá plochu asi 260 kilometrů čtverečních. Velikostí je tedy celek srovnatelný s řeckými polis i s městy raného středověku.

Ovšem z urbanistického hlediska jsou mnohem komplikovanější. Připomíná to současnou metropoli s okolními satelity, ovšem v mnohem menším měřítku. Nejde ale o města tak, jak je známe ze starověké Evropy a Asie. Jde o systém pěti sídlišť vzdálených od sebe pár kilometrů. Z jednoho sídliště do druhého se dostaneme za pouhou čtvrt hodinku rychlé chůze. Náčelníkův dům se běžně nacházel přesně v jižním cípu osad, což znamená, že dlouhá osa domů je přesně východozápadní, stejně jako ústřední cesta. Když tedy náčelník v noci spí, jeho visuté lůžko je orientované z východu na západ. A stejným směrem jsou náčelníci i pohřbívání ve formálním pohřebním rituálu. Mezi klíčové rysy každé civilizace patří její náboženství. A toto náboženství je možná stejně staré jako křesťanství. Pochází z doby, kdy lidé kmene Xingú přišli do této oblasti. Odhaduje se, že se tak stalo někdy mezi rokem 0 a rokem 500 po Kristu. Je docela možné, že plukovník Fawcett v roce 1925 naslouchal stejným příběhům. Fawcetta indiánské příběhy fascinovaly, a při hledání města Z se jimi vážně obíral:

„Ve městě bylo podle vyprávění indiánů mnoho ulic lemovaných nízkými kamennými budovami. Ale tyčilo se tam i několik velkých staveb a skvostný chrám.“

Percy Fawcett chtěl najít konkrétní věc. Velké město, kamennou architekturu, chrámy. Tedy to, co si lidé obvykle představují v souvislosti se ztracenými civilizacemi. Urputné odhodlání plukovníka Fawcetta najít město Z hraničilo s umanutostí. Při vytčení své tajné trasy čerpal z pochybných zdrojů. Například z popsaného kamenného obelisku a z vidění jasnovidce. Archeolog Michael Heckenberger se domnívá, že britský plukovník se hnal za přeludem a že skutečné město Z bylo mnohem blíž, než Fawcett mohl tušit.

Revoluční objev (1993)

V roce 1993 učinil Michael Heckenberger pozoruhodný objev, který je možná klíčem k nalezení ztracených měst Amazonie. Jednou ho přivedli k velkému příkopu asi kilometr od osady Kuikurů. Střeby kameniny v půdě potvrzovaly, že příkop je umělý. V příkopu bylo spousta kameniny a to není přirozená půda. Je to další důkaz, že odkryté nálezy jsou výtvorem lidských rukou. Archeolog Michael Heckenberger je přesvědčený, že ví, k čemu jáma sloužila. Jedden ze základních rozdílů mezi současnými a předkolumbovskými osídleními spočívá v tom, že tehdejší společenství stavěla kolem svých osad velké valy. V roce 1993 Michael Heckenberger objevil část jednoho z nich. Byl to první nalezený důkaz o zdejším prehistorickém osídlení. Stal se vodítkem k dalším objevům.

Při vykopávkách odkryli jeden z původních příkopů. V jeho základně našli tlustý kmen stromu, pomocí kterého se stavěly ohrady z kůlů. Přesná výška ohrady není známá, ale určitě byla hodně vysoká. Tato zeď v délce téměř dvou kilometrů lemovala ústřední části osady. Osada obehnaná zdí byla patnáctkrát větší než současná vesnice Kuikuru. Vesnice Kuikuru je největší obcí mezi současnými kmeny Xingú. Podle dnešních měřítek je to velká osada, ale v předkolumbovské době patřila k těm menším. Páter Gaspar de Carvajal v 16. století líčil, že viděl rozlehlé osady obehnané zdí:

„Osada byla obehnaná ohradou ze silných kůlů.“

Víme, že v této části Amazonie docházelo k častým válkám mezi různými domorodými kmeny. Tedy jednou zřejmou funkcí byla obrana. Zdá se, že tyto monumentální stavby odpovídaly způsobu, jakým si starobylé komunity Xingú rozdělovaly prostor. Kromě zpevněných zdí Gaspar de Carvajal také popisoval široké silnice vedoucí do vnitrozemí. Jednou se po takové silnici odvážil vydat jeho kapitán Francisco de Orellana:

„Z osady vedla do vnitrozemí řada úhledných silnic. Kapitán zatoužil zjistit, kam vedou. Ušel sotva kilometr, když se cesta změnila v královskou silnici.“

Myšlenka královské silnice v džungli je dost nepravděpodobná. Ale i dnešní Kuikurové se holedbají výborně udržovanou rovnou silnicí, širokou 3 pruhy. Tyto silnice byly předimenzované kvůli rituální okázalosti. Aby

vznikl monumentální účinek pro významné obřady. Zdá se, že tato silnice, která tvoří formální vstup do osady a je orientovaná východozápadním směrem, nikam nevede. Ale když se po ní vydáme dál, zjistíme, že je spojnici s jinými indiánskými osadami. V předkolumbovské době v 15. století, když byla oblast posetá mnoha osadami, stačilo ujít 3 - 4 kilometry z jedné osady a došlo se rovnou do další. Carvajalův popis byl tedy opět přesný, a dává za pravdu stále rozšířenějšímu názoru, že jeho deník byl neprávem opomíjený. Existence ztracených kamenných měst v Amazonii se náhle zdála pravděpodobná.

Převratný objev v povodí Xingú se ve své době nesetkal s odpovídající publicitou. Dodnes se urbanistickou úrovní dávných amazonských civilizací zabývá jen hrstka vědců a širší veřejnost o nich neví. Stejně jako o objevu v roce 2010, kdy se archeologům díky leteckým průzkumům a záběrům z družice podařilo najít stopy po městské civilizaci, která mohla být domovem až šedesáti tisíc obyvatel. Seshora vypadají nalezené stavby jako geometrické obrazce podobající se útvarům v peruánské Nazce. Na zemi ale jde o zbytky silnic, příkopů, mostů a náměstí. Neznámá civilizace je vybudovala mezi lety 200 - 1283 našeho letopočtu. Objevené byly už roku 1999, ale teprve rozvoj satelitního mapování země umožnil vědcům, aby je přesně lokalizovali. Zatím archeologové našli zbytky dvou set staveb. Jedná se tak o další důkaz toho, že v amazonském pralese existovaly rozsáhlé civilizace a že místní půda není tak neproduktivní, aby nemohla velká města uživit. Přesně jak jsem o tom hovořil.

Ztracená civilizace

Plukovník Percy Fawcett byl také přesvědčený, že hluboko ve vnitrozemí žije ztracená civilizace. Jeho přesnou trasu neznáme. Plukovník ji držel v tajnosti, aby ho nikdo nemohl sledovat:

„Kdybychom se nevrátili, nepřeji si, aby se za námi vydaly záchranné čety. Je to riskantní.“

Poslední záznamy ve Fawcettově deníku svědčily o tom, že výpravě se nedařilo. Jejich muly hladověly. Brazilští průvodci i místní nosiči odešli. Navíc Raleigh Rimell po uštknutí ochrnl. Malá výprava pod vedením Percyho Fawcetta pronikala stále dál do vnitrozemí hnaná plukovníkovou posedlou touhou objevit starověké kamenné město:

„Když budou tato prastará města nalezená a otevřená vědeckému bádání, možná najdeme odpověď na záhadu starověké Jižní Ameriky. Že ta města existují, vím jistě.“

Michael Heckenberger se domnívá, že Fawcettovo pátrání po kamenných městech v Amazonii mělo jeden osudný nedostatek. Nejsou tu kameny. Civilizace musí pracovat s materiály, které má k dispozici. A v této části Amazonie je kámen, který by se dal použít jako zdivo, velmi vzácný. Není tudíž pravděpodobné, že místní lidé stavěli kamenné stavby. Percy Fawcett v Amazonii hledal kamenné stavby, kamenné chrámy, dlážděné ulice. Abecední písmo. Nečekal, že objeví jiné typy městských civilizací. Michael Heckenberger byl ale přesvědčený o tom, že objeví ztracenou civilizaci v místech, kde žijí Kuikuruové. Začal proto mapovat větší starobytlou osadu. Objevil zbytky domů postavených navlas stejným stylem a stejně orientovaných jako domy dnešních Kuikurů. Za prvé mají ústřední kruhové náměstí s mužským domem a hřbitovem uprostřed. Ale mají také formální silnici, která vede do osady východozápadním směrem.

Na předcích Kuikurů nebo Xingú a na předkolumbovských osadách je fascinující zejména tento systém orientování podle východozápadní osy celé oblasti. Tato osada tedy byla propojená s dalšími osadami podle stejné východozápadní nebo severojižní osy. Se stále širším záběrem průzkumu, odhaloval Michael Heckenberger pozoruhodný vzorec. Nalézal důkazy o rozlehlé, vzájemně propojené civilizaci, která tu žila celá tisíciletí. Ale pokud

má Michael Heckenberger pravdu, kam se tato ztracená civilizace poděla? Michael Heckenberger dále mapoval starověká města v celé oblasti Xingú. Když měli zmapované osady v celé oblasti, zjistili, že do sebe zapadají. Že jsou propojené a že stejný vzorec osídlení se rozkládá po celé horní kotlině. Síť prehistorických osad se rozkládá na území o rozloze Belgie. Tato forma osídlení se dá definovat jako městská aglomerace.

V jistém smyslu připomínají tato starověká kuikurská města, nebo složitá schémata osídlení spíše Los Angeles než město New York. New York má jasně vymezené jádro, které je orientované souvisle. U Los Angeles se dá jen těžko určit, kde je jádro. Je to několik vzájemně propojených osídlení s mnohočetnými centry. Právě tak vypadalo osídlení starověkých Kuikurů. Byla to sídla s mnoha centry. Měl páter Gaspar de Carvajal na mysli právě tato rozlehlá propojená centra, když psal o městech? Dominikánský kněz popisoval řadu měst jako zářící bělobou, což na pohled neodpovídá slavným chýším v osadě Kuikurů. Má se za to, že řada domů ve starověku byla postavená z proutí a amazonského bláta. Když bláto uschne, zbledlá. V prudké záři amazonského slunce Gaspar de Carvajal zřejmě skutečně viděl města svítící bělobou. Města obehnaná zdí, široké silnice a početné civilizace, jak je popisoval Gaspar de Carvajal, se shodují s novými důkazy.

Mnozí současní badatelé zkoumající amazonskou pánev, našli umělou terrapreta v obrovském množství. Je jí tolik, že by v souvislé vrstvě pokryla plochu o rozloze Francie. Odhaduje se, že v Amazonii žili před příchodem Evropanů miliony lidí. Dnes obývá celou amazonskou pánev pouhých 350000 amerických indiánů. Kam se tedy všichni poděli? Proč Gaspar de Carvajal jako jediný spatřil to, co popisoval? Mnozí badatelé jsou dnes přesvědčení, že nemoci, které sem přinesli Evropané, měly na svědomí jednu z největších epidemií v dějinách. Zdejší indiánskou populaci prostě vyhladily nemoci. Indiáni nebyli odolní vůči chřipce, neštovicím a dalším chorobám, které sem zavlekli Portugalci a Španělé. Epidemie se šířila rychle celou Amazonií. podle některých odborníků, vyhubily evropské nemoci až 95% původního obyvatelstva. Hrstka těch, kteří přežili, byla nucená vést zčásti kočovný život. Džungle rychle pohltila opuštěné vesnice, které kdysi kypěly rušným životem. Když sem přišel PersyFawcett, ze starobylých indiánských osad nezbylo prakticky nic. Plukovníka ale domorodé osady příliš nezajímaly. Poslední slova, která PersyFawcett napsal, lze vyčíst z dopisu manželce:

„Očekávám, že k hlavnímu cíli doputujeme v srpnu. Náš osud je poté v rukou božích. Nemusíš se obávat nezdaru.“

Jak víme, plukovník Fawcett svou poslední výpravu nepřežil.

Kácení pralesů

Odhalování tajemství starověké Amazonie je teprve v počátcích. Možná se i díky tomu dozvíme leccos o tom, jak se může žít v džungli. Když si uvědomíme, jak se tito lidé chovali ke svému prostředí, jak je kultivovali a zúrodnili, aniž je ničili, pak máme co dočinění s vyspělou kulturou. Ti lidé dělali všechno mnohem líp, než děláme dnes my. V tomto smyslu jsou tedy vyspělejší. Vědci se intenzivně pokoušejí objevit neznámý recept na výrobu terryprety, černé a úrodné půdy. Tato půda by se dala využít v rozsáhlých neúrodných oblastech na celém světě místo geneticky modifikovaných osiv. Ale dnes, když vychází najevo rozsah starobylého indiánského národa i jeho duchovního bohatství, zdá se, že světu hrozí, že o ni jednou provždy přijde. V 60. letech 20. století začalo s masovým pronikáním bílých rolníků do pralesa i plošné odlesňování. Do konce 20. století padlo na půl miliónu kilometrů čtverečních pralesa za obět' pastvinám a sójovým plantážím. S novým stoletím se tempo kácení a vypalování ještě zvýšilo. Zbrzdit, nikoliv zastavit, se jej příliš nedaří dodnes. Každých 10 sekund zmizí z povrchu Země les o rozloze fotbalového hřiště.

Zemědělství, které jej nahrazuje, není udržitelné. Lesní půda není kvalitní. Odlesňování a chov dobytka proto mohou vést k záhubě. Krátkodobě to může vynést nějaké peníze za dřevo i za dobytek. Ale po jisté době půda už neudrží ani pastviny, pokud se uměle neobohacuje živinami, což je velmi nákladné. Také v chráněných oblastech Xingú visí budoucnost Kuikurů a dalších kmenů na vlásku. Hnojivo stéká do řek, které zelenají a hynou v nich ryby. Celý přirozený ekologický systém je v ohrožení. Postihuje to počet ryb v řece. Zbývá už jen jedna čistá řeka. A i ta je ohrožená, pokud Kuikurové nebudou moci odkoupit pozemky kolem pramenů. Pokud si Kuikurové nebudou moci koupit půdu, nepřežije tak jeden vzácný, vyspělý národ se všemi tradicemi dalších 1000 let.

Kuikurové si na jedné straně zachovávají dávné tradice, současně se ale neuzavírají před moderní společností. Jejich stále živé legendy o předcích žijících ve městech pomohly archeologům objevit tato dávná sídliště. Je tedy jasné, že v amazonské džungli kvetly v předkolumbovských dobách civilizace vyspělejší, než jaké se tam vyskytují několik posledních století.

Ať tak či tak, představa relativně hustě zalidněné Amazonie, jejíž obyvatelé přizpůsobují svým potřebám rozsáhlé oblasti tropické přírody, jaksí nekoresponduje s úsilím odborníků celé řady vědních oborů o záchranu dnes již unikátní největší souvislé plochy tropického deštného pralesa. Neodpovídá tezi o křehkosti plic planety ani o ničím nerušené laboratoři biodiverzity. Tato odhalení zcela mění naše představy o tom, jak skutečně vypadala Jižní Amerika před příjezdem Kryštofa Kolumba. Stovky let si archeologové mysleli, že je džungle místem, kde žijí pouze primitivní kmeny. Všechny tyto objevy ale dokazují, že Amazonie byla domovem velké civilizace, která předcházela říši Inků.

Ztracení Mayové

Jednou z civilizací, která už je nadobro ztracená, jsou Mayové. Po více jak 1000 let vládli nad džunglemi Střední Ameriky mayští králové. V době, kdy v Evropě začínal středověk, měli Mayové své velké architekty, umělce a matematiky. A pak evidentně na vrcholu sil opustili svá města a zmizeli. Co se s Mayi stalo, je jedním z největších tajemství historie. S Mayi jsme se setkali asi všichni ve vyhrocené době roku 2012. Jejich kalendář tvrdil, že konec naší éry nastane 21. prosince 2012. Někteří předpovídali, že bude konec světa, ostatní nás ujišťovali, že není důvod věřit, že nějaká katastrofa přijde. Průzkum mayských měst v Guatemale byl dlouhou dobu znemožněný kvůli občanské válce. Ale potom se do Guatemaly sjelo mnoho expedičních týmů a výprav.

V džungli středoamerické Guatemaly se podařilo najít rozsáhlou síť pozůstatků mayských měst. Vědci odkryli přes 60 tisíc ruin pocházejících z období říše Mayů. Umožnila to laserová technologie, která z výšky skenovala danou oblast a odhalila pod porostem pozůstatky domů, paláců, pyramid i opevnění. Jednalo se o technologii laserového skenování LIDAR, tedy LightDetection and Ranging. LIDAR je metoda dálkového měření vzdálenosti na základě výpočtu doby šíření pulsu laserového paprsku odraženého od snímaného objektu. LIDAR lze použít pro měření vzdálenosti, mapování terénu nebo měření vlastností atmosférických jevů. Výsledkem mapování je mráčno bodů, které se po zpracování může interpolovat do podoby digitálního modelu povrchu, nebo 3D modelů budov a jiných objektů. Po aplikaci filtrů je možné z mráčna bodů získat digitální model terénu.

Skupina vědců použila LIDAR k digitálnímu odstranění hustého stromového baldachýnu a vytvořili 3D mapu toho, co se nachází uvnitř dnes neobývaného pralesa. Archeologové tvrdí, že je to největší úspěch za posledních 150 let. Ve Střední Americe žila civilizace, která byla podobná vyspělým kulturám starověkého Řecka nebo Číny. Mnoho z nás se musí s touto představou vnitřně ztotožnit, protože odporuje nabubřelé evropské představě, že pouze my jsme byli pupkem světa a kolébkou všech vyspělých civilizací. Při hledání odpovědi na otázku, co se stalo s jednou s největších světových civilizací, začněme v tajemném městě Načtun uprostřed světa Mayů.

První američtí objevitelé zmapovali ve 30. letech 20 století okolí města, které zůstalo od té doby téměř nedotčené v guatemalském deštném pralese. Cestou navštívíme dvě Mayská města, která byla po staletí ztracená a teprve relativně nedávno vykopaná. Jsou to Dos Pilas a La Choianka. Odtud pocházejí nové a překvapivé informace o zániku mayské civilizace. Kolem roku 700, na vrcholu sil, žilo v 60 malých královstvích kolem 6 000 000 Mayů. Vědci ale už dnes odhadují, že Mayů mohlo být v celém středoamerickém regionu nikoli pět, ale třeba 10 nebo i 15 miliónů. Byly ale mezi nimi dvě supervelmoci. Tikal a Calakmul.

S kamennými nástroji, bez znalosti kola a bez tažných zvířat, dokázali Mayové postavit ohromné pyramidy, velká města a vytvořit úžasná umělecká díla. Když sem ale v 16. století přišli Španělé, města byla už 600 let opuštěná. Opustili domovy, opustili města a zůstalo jen několik roztroušených míst k osídlení. Je to záhada. Tohle se civilizacím jen tak nestává. Muselo jít o katastrofu monumentálních rozměrů, aby lidé takto opustili svá města. Je to jakoby se celá Praha včetně všech sousedních okresů naráz přesunula jinam. Takové rozměry to mělo. Většina teorií vysvětlovala až donedávna kolaps Mayů obdobím dvou set let sucha, které tu udeřilo kolem roku 810 a způsobilo obrovský pokles populace. Jenže archeologické doklady říkají něco jiného. Severní království, která ležela uprostřed suché oblasti, zmizela až dlouho po roce 800. Naproti tomu mnoho měst na jihu, která ležela u velkých guatemalských řek, bylo opuštěno 50 let před začátkem období sucha. Musela tu být jiná příčina.

První vodítko možná leží na jihu Dos Pilas, jednom z prvních měst, která byla opuštěná. Všechno, co dnes zbylo, jsou jen kopečky, které zakrývají velké pohřební pyramidy tehdejších vládců. V roce 700 našeho letopočtu stály tyto pyramidy nad posvátným náměstím. Kolem stály královské paláce a další chrámy, všechno v tradiční červené barvě, a celek tvořil typickou strukturu prosperujícího mayského městského centra. Když tu ale začali archeologové kopat, našli něco neočekávaného. Zbytky obranné zdi postavené z kamenů z rozebraných pyramid a malou vesnici uprostřed kdysi posvátného náměstí. Není to dlouho, co se u základů jedné pyramidy města Dos Pilas, podařilo najít vodítko k tomu, co se tu stalo. Čirou náhodou bouře porazila mohutný strom. Pod jeho kořeny se našlo unikátní tesané schodiště s mayským písmem, které kdysi vedlo na vrchol velké pyramidy.

Hieroglyfy na schodech poskytují unikátní pohled do mayského světa. Popisují průběh bitev, pronásledování, útoků a dobývání měst zpět. Podobně jako Egypťané zaznamenávali Mayové svou historii do kamene, který měli kolem sebe, většinou do vysokých monumentů zvaných stély. Vědci se pokoušeli o rozluštění složitých nápisů více jak 100 let. Podařilo se to relativně nedávno. Mayské písmo má 800 jednotlivých znaků, které reprezentují slova nebo slabiky. Byl to nejpokročilejší systém v předkolumbovské Americe. Stély se vztyčovaly obvykle po 20 letech a zaznamenaly se na ně nejdůležitější události uplynulé doby.

Až donedávna, ještě než byli archeologové schopní číst mayské písmo, se na překrásné obrázky, portréty a úžasná města a celou mayskou civilizaci hledělo jako na mírumilovnou humánní společnost. Když se do tohoto obrazu něco nehodilo, experti to často ignorovali. Když mayští králové, královny, dvořané nebo kterýkoli člen společnosti obětoval krev, znamenalo to obnovení mýtu stvoření. Mayové věřili, že lidé vznikli z kukuřice a krve bohů. Když obětovali vlastní krev, bylo to díkuvzdání za stvoření. Zatímco si mayské královny propichovaly jazyky, mayští králové si propichovali předkožku penisu, aby si usmířili bohy. Nejvzácnější obětí, kterou mohli dát, byl ale lidský život. Po úspěšné válce nebo boji museli být na usmíření bohů, obětovaní zajatci. Náklonost bohům musela být přirozeně už před bitvou. Byl to tedy způsob, jak poděkovat za požehnání vítěznému městu.

Mayové bojovali rituálním způsobem. Král vedl své dvořany a bojovnice do boje nejlépe v době, kdy na nebi byla Venuše. Jejich symbol války. Tyto takzvané hvězdné války obvykle skončily zajetím mnoha nepřátelských dvořanů, ale jen zřídka zničením měst. Království, které prohrálo, muselo platit. Vězni byli mučení, byly jim vytrhávány nehty a pak začaly nejposvátější ceremonie. Obětování lidí. Lidé byli vždycky zvědaví, proč Mayové stavěli pyramidy s takovým sklonem. Účelem bylo ponižovat zajatce během velkých ceremonií. Zajatci byli tahaní po těchto příkrých schodech, často zakopli a padali po stěnách těchto chrámů. Když se dostali nahoru, byli obětovaní. Nejobvyklejší bylo zřejmě stětí hlavy. I když nové oběvy v Dos Pilas vypovídají o divoké a násilnické společnosti, nestačí to na odpověď, proč zmizela celá civilizace. Mayové válčili celé roky, ale nikdy neopouštěli svá města. Dnes se také válčí a lidé také neopouštějí oblasti válečných konfliktů.

Další zastávka

Od města Dos Pilas směřujeme na sever do města La Choianca. Právě sem se totiž stáhl vládce z Dos Pilas. Mayská města spojovala složitá síť příkopů v celé oblasti. Vyvýšené dálnice, které umožňovaly snadný průchod i během období dešťů, byly natolik široké, že se zřejmě využívaly k obchodování. Právě tady se našla další obranná zeď kolem paláců šlechty. Tato zeď byla ovšem dost odlišná od té v Dos Pilas. V čele stojí obranná zeď, která omezuje přístup do paláce. Je to jasná informace. Chceš-li útočit, musíš překonat zeď. Zeď byla velmi vysoká. Nahoře byly dřevěné palisády. Způsob provedení odpovídá dobře, kdy se sem dostal král z Dos Pilas. V Dos Pilas se našly obranné zdi z rozebraných pyramid. Tady to byl pravděpodobně zoufalý pokus posledních obyvatel bránit se. Ale v La Choiance nešlo o obranu městského centra. Tady se každý pokoušel bránit se sám.

Paláce měly původně 4 vchody v jednotlivých rozích. Pak se začaly 2 vchody uzavírat a 2 obvykle na východ nebo na sever zůstávaly otevřené. Nakonec bylo všechno obehnané zdmi. V tomto paláci se také našly zbytky zdemolovaného královského trůnu a vedle byla lidská kostra. Ve zničení trůnu je hluboká symbolika. Trůn je místem reprezentace moci. Zničení trůnu znamená zničení moci. Autorita krále byla pryč. V centru města La choianca archeologové našli pozůstatky po jeho obyvatelích. Byly to zbytky rolnických chýší z počátku 9. století našeho letopočtu. Možná že v době napadení Dos Pilas se situace stala tak nebezpečnou, že lidé raději opustili město.

Je tu ale problém. Veškeré důkazy, že násilí bylo hlavní příčinou zhroutení, pocházejí jen z několika málo měst na západě mayského světa. Musíme proto postupovat do neprobádaného centra ležícího hluboko v guatemalské džungli. Konkrétně do tajemného města Načtun, které leží přímo mezi dvěma mayskými supervelmocemi. Tikalem a Calakmulem. Přežití Načtunu mezi dvěma velmocemi záviselo hlavně na diplomatické dovednosti. V oblasti leží spousta bažin. Mayové bažiny vysušovali v džungli pro políčka a města zakládali poblíž nich. A právě zde se nachází město Načtun. Toto místo poprvé navštívili američtí objevitelé ve 30. letech 20. století. Ovšem tehdy ještě neuměli číst mayské písmo. Mayskému kalendáři ale rozuměli. Ve městě stojí královský chrám. Celé je to masivní struktura. A navíc je tu

kompletní stojící zdivo, které se v deštném pralese hned tak nevidí. Stojí tu dokonce i obvodová vazba. Na zdivu paláce je vidět spousta detailů, jak byly kameny pokládány. Kameny drží stále neuvěřitelně těsně u sebe. Musíme obdivovat řemeslnou dovednost a estetickou krásu takovýchto staveb.

Stavba má dvě úrovně. Její nižší část představuje základ, na kterém stojí vlastní budova. Stěny se pak zaspárovaly a obarvily. Malba možná byla světlá. Načtunský král používal tuto budovu pro královská setkání. 15 metrů vysoké zdivo neobvyklého tvaru bylo postavené, aby ohromovalo. Není pochyb, že velkým králům Tikalu a Calatmulu se dostalo hojnosti jídla a pití. Mayové všechno stavěli v dokonalých liniích, které spojovaly všechny chrámy na náměstí. Vytvořili linii, která sledovala pohyb slunce v době zimního a letního slunovratu. Obojí bylo oslavováno posvátnými obřady. Mezi Načtunem a Tikalem panovalo silné spojenectví podle stél nalezených na místě. Ovšem na další stéle bylo objevené něco, co obsahovalo další obrat v politické historii Načtunu v době posledních dnů království. Z hieroglyfů je patrné, že se těžiště moci, tedy i spojenectví Načtunu, přeneslo na Calakmul. To vysvětluje, proč mohl Načtun přežít tak dlouho.

Můžeme politické manévry Načtunu chápat jako důsledek rostoucího chaosu v oblasti? V Načtunu byly nalezené 4 metry vysoké zdi, která obklopovala posvátné území s chrámy a obydlími šlechty. I když je tato zeď mnohem větší, má podobný tvar i stél jako zeď nalezená v La Choiance. Není pochyb, že šlo o obrannou zeď. Můžeme učinit závěr, že toto místo bylo uzavřené kvůli všudypřítomnému násilí. Určitě to platí o nálezech v La Choiance. Jak se situace stávala stále nebezpečnější, tak se šlechta snažila bránit sama pomocí obranných zdí kolem vlastního majetku. To jde ruku v ruce s celkovým zhroucením mocenského systému.

Tato nalezená zeď je úplně prvním archeologickým důkazem, že do Načtunu jako srdce mayského světa vtrhl před koncem jeho existence nový systém válčení. Důkaz vypovídá, že Mayové opustili tisíciletou praxi vedení války, kdy cílem bylo především získat zajatce, a namísto toho začali bojovat o území. Podle data stély k tomu došlo po rocích bojů, kdy obě supervelmoci, Tikal a Calakmul, ztratily kontrolu nad menšími podřízenými královstvími. Nový způsob válčení se značně odlišoval od způsobu, kterým obě supervelmoci válčily do té doby. Začaly mezi sebou válčit jednotlivá království.

Otevřely se staré rány, nenávisti a etnické nepřátelství nabralo při válčení vrch. Při takto vedených válkách se objevuje obrovské množství uprchlíků. Odpovídá to tomu, co se tady stalo v 9. století našeho letopočtu. Důkazy z Dos Pilas La Chioianky a také Načtunu ukazují, že navzdory úžasným chrámům a městům plným lidí, navzdory úspěchům v umění i písemnictví, to nakonec bylo násilí, které způsobilo zánik mayské civilizace. Nakonec zmizeli po finálním konfliktu, který byl dovršený obdobím sucha a hladomoru. Mělo to všechny charakteristické znaky současných občanských válek. Bylo to osobní, zvrhlé a všezahrnující. Všichni válčili proti všem. Není to podobná analogie se současností?

Závěr: Mayský kalendář

Možná přece jen bude něco pravdy na konci éry naší civilizace v roce 2012 podle mayského kalendáře. Právě v roce 2011 proběhla válka proti Libyi, ve které je totální chaos, chudoba a bída dodnes. Zároveň v té době začala válka v Sýrii, která se také vleče až dodnes. V roce 2015 začala obrovská migrační krize a míchání civilizací. Sektářské nenávisti rivalizujících kultur z Afriky a Asie byly transportované do evropských vyspělých měst, která se stala válčišti. Vznikají velká ghetta. V roce 2020 vypukla takzvaná pandemie covidismu, kterou světové vlády přifukovaly, aby maximálně osekaly lidská práva a svobody. 24. února 2022 začala válka Ruska a Ukrajiny. A to už ani nehovoříme o výpadech Turecka do sousední Sýrie a do Iráku a mnohých dalších lokálních konfliktech. Možná jsme od 21. prosince 2012, po konci naší civilizační éry podle mayského kalendáře, nastoupili na jednosměrnou jízdu v sestupné trajektorii. Jízdu, která nemá návratu. Jízdu, kde každý válčí proti všem. Nesledujeme také osud mayské civilizace? Každý z nás musí dělat všechno proto, aby tomu tak nebylo. Aby nás naše zločinecké vlády kriminálníků a gaunerů nevehnaly do náruče záhuby nenávisti a války všech proti všem. Nekonečné spirály pádu naší civilizace přesně podle Mayů. Naší nejlepší učitelkou je historie. Pokud se z ní nebudeme dostatečně učit, znovu si ji zopakujeme.